

2024. gada 5. marts

Seminārs “Kreiļi un darba aizsardzība”

RĪGAS STRADIŅA
UNIVERSITĀTE

VITA BREVIS ARS LONGA

Ivars Vanadziņš
Darba drošības un vides veselības institūts,
Rīgas Stradiņa universitāte
Kontakti: ivars.vanadzins@rsu.lv

levadam

- Jaunumi?
- Stradavesels.lv izmaiņas?
- Aicinām piesekot DDVVI Facebook lapai + Instagram lapai
- Podkāsti – aicinām skatīties/klausīties!

1

DARBA VIDES NĀKOTNE

DACE HELMANE, IVARS VANADZIŅŠ

STRĀDĀ VESELS

2

CILVĒKA BIOMONITORINGS

INESE MĀRTIŅSONE, DACE HELMANE

STRĀDĀ VESELS

Saites:

1. <https://failiem.lv/f/722duvaub8>
2. <https://failiem.lv/f/3b3t4gcjgx>

DDVVI @DDVVI · 21 Feb

...

Projekta “WELL@SME: Mentālā labklājība mazajos un vidējos uzņēmumos” tapuši podkasti par mentālo labsajūtu mazajos un vidējos uzņēmumos. Podkastus oriģinālajā valodā ar titriem latviski var noskatīties šeit:

youtube.com
mentalhealth4work
This Well@SME channel is dedicated to a video series where experts and/or SMEs managers from ...

- <https://www.youtube.com/@mentalhealth4work>

Lūgums – aptauja par veselības veicināšanu biroju vidē

- Lūgums atbalstīt Sabiedrības veselības studentes pētījumu par veselības veicināšanu darba vietās!
- Saite:
- <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeibcqnJ-zrRSn6-oWAWpatN0sPDnQKydxA5e0x6lc9xI9yoQ/viewform>

DDVVI @DDVVI · 13 Feb

Aicinām piedalīties aptaujā par biroja darbiniekiem pieejamiem veselības veicināšanas pasākumiem un nodarbināto attieksmi pret tiem! Lūgums izplatīt tālāk! Anketa:

...

Anketa "Biroju nodarbinātajiem pieejamie veselības veicinošie pasākumi"

Marta Daugavvaga, Esmu Rīgas Stradiņa universitātes profesionālās bakalauru programmas "Sabiedrības veselība" 4. kurss studētie. Išmaksas biudžetām darba veselības veicināšanas pasākumiem Latvijas biroju darba vietās."

Notiks 2021. gads. Jāizvērtē, kāda ir daudzums par veselības veicinošiem pasākumiem un kādās Latvijas biroju darba vietās. Anketa apziņotne nepārtrauktais laiks 10-15 min. Anketa ir anonīma un lejautīga darbība, tām var iestāgties spēcīgi.

This content is neither created nor endorsed by Google. [Report Abuse](#) · [Terms of Service](#) · [Privacy Policy](#)

Google Forms

docs.google.com

Anketa "Biroju nodarbinātajiem pieejamie veselības veicinošie pasākumi Latvijas biroju darba vietās! Mani sauc Marta Daugavvanaga. Esmu Rīgas Stradiņa universitātes profesionālā bakalauru programmas "Sabiedrības veselība" 4. kurss studētie. Išmaksas biudžetām darba veselības veicināšanas pasākumiem Latvijas biroju darba vietās."

Saturs

- Cik daudz kreiļu ir sabiedrībā?
- Sekas, ja darba vieta netiek pielāgota jeb kāpēc par kreiļiem darba vidē ir jārunā?
- Vai un kādas ir fiziskās un mentālās atšķirības?
- Piemēri ar priekšmetiem/procesiem, kas atšķiras kreiļiem un labročiem – gan darbā, gan sadzīvē...
- Ko darīt un kā sākt?

Jautājums?

- Vai esat:
  - » Labrocis
  - » Kreilis
  - » «Pārmācīts» krelis
  - » Ambidekstrs (abrocis)
- Vai savā kolektīvā, draugu lokā ziniet kādu kreili?
- Vai jums kādreiz darba devējs / DAS ir pavaicājis vai esiet labrocis vai krelis?
- Ja esat krelis vai «pārmācīts» krelis, vai esat saskāries ar kādām neērtībām vai grūtībām darba vietās?

Viens no desmit?

- Dažādi pētījumi liecina, ka vidēji 10 - 15% pasaules iedzīvotāju ir kreiļi;
- 2023.gada janvārī Latvijā bija 884 900 nodarbinātie....

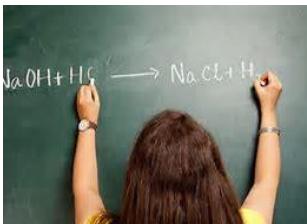
Tas nozīmē:

- Latvijas uzņēmumos strādā aptuveni 90 000 kreiļu?
- Vidēji katrā Latvijas uzņēmumā ar 10-15 darbiniekiem ir vismaz viens kreilis....

Spektrs – cik īsti varētu būt kreīļu?

- Kreilis   Labrocis
- Ir daudz nianšu un daudzi attīsta abas rokas:
- » Nereti dažādas aktivitātes dara ar dažādām rokām (piemēram, ēd ar labo, raksta ar kreiso);
  - » Ģenētika (Eiropas ģenētika - 11,2% kreīļu, Austrumāzijas - 5,7%)...;
  - » Atšķiras nepieciešamība izmantot abas rokas dažādās aktivitātēs (darbā, hobijam u.tml.);
  - » Bērnībā lika mācīties rakstīt ar labo roku (kultūra, diskriminācija, reliģija utt.);
  - » Augstāks kreīļu procents ir jaunāko cilvēku vidū;

Vēsturē un pasaulē...

- Kreiļi labroču pasaulē....
- Pieminēti jau reliģijā (kristietībā Dievam pa labi sēž Jēzus, kreisā roka - *hand of judgement*);
- **Diskriminācija** - kreiļi un kreisā puse dažādās valodās un kontekstos:
  - » Angļu (*lyft*), vjetnamiešu, vācu un arī latviešu valodā - pareizs/nepareizs;
  - » Grieķu - stulbums, īpatnība;
  - » Ķīniešu – amorāls;
  - » Franču – neveikls (*gauche*);

Kāpēc ir īpaši jārunā / jārūpējas par kreīļiem darba vidē?

- Ja netiek pielāgota darba vieta un aprīkojums – kreīļi ir spiesti strādāt ar nepiemērotu aprīkojumu;
- Darba aizsardzības speciālisti zina – ja izmanto nepiemērotu aprīkojumu:
  - » Biežāk notiek nelaimes gadījumi darbā;
  - » Attīstās dažādas veselības problēmas – galvenokārt balsta un kustību sistēmas pārslodzes (no sāpēm dažādās ķermenē daļas līdz arodslimībām);
  - » **Samazinās produktivitāte, ir vairāk kļūdu....**

Ar kuru roku Tu izvēlētos zāģēt?

Ar dominanto roku, cerot,
ka asmenis un lidojošie
materiāli nebūs par tuvu
sejai...

Ar nedominanto roku,
cerot, ka nebūs šķībi...

Kreiļi un labroču aprīkojums - kāpēc notiek nelaimes gadījumi?

- Darba aprīkojuma asmeņu griešanās virziens;
- Avārijas apturēšanas pogu novietojums;
- Ražotāja paredzēto aizsargu novietojums;
- Tīrīšanas iespējas;
- Biežāk cieš rokas:
  - » turklāt bieži ir atkārtoti nelaimes gadījumi, kuros tiek savainotas rokas;
  - » īpaši cieš pirksti un plaukstas;
  - » sāpes dēļ slodzes – kreisajā rokā.

Kreiļi un labroču aprīkojums - Kāpēc notiek nelaimes gadījumi?

- Biežāk notiek, ja jāizmanto asi instrumenti;
- Biežāk notiek, ja nepieciešams veikt ļoti precīzu darbu vai ar spēka piepūli;
- Lielākais izaicinājums ir tādās nozarēs kā pārtikas produktu ražošana, sabiedriskā ēdināšana. kokapstrāde u.tml.;
- **79.4% vs 61%; (p<0.001)**

Roku traumu nelaimes gadījumu risks – pētījums Turcijā

	Procentuālais iedzīvotāju skaits	Procentuālais cietušo skaits
Labroči	85-90%	72%
Kreiļi	10-15%	28%

Avots: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2062727>

Ja šie rezultāti tiktu attiecināti uz nodarbinātajiem un nelaimes gadījumiem Latvijā, tad roku traumas (no pirkstiem līdz elkoņiem):

- ❖ 2020. gadā kopā - 761, kreiļiem - 213
- ❖ 2021. gadā kopā - 831, kreiļiem - 232

Jautājums?

- » Vai izmeklējot nelaimes gadījumu, esiet pavaicājuši, kura ir nodarbināta «vadošā» roka?
- » Vai esat izmeklējuši kādu NG, kur, iespējams, nedominējošās rokas izmantošana ir bijis būtisks NG veicinošs faktors?

Kāpēc attīstās arodslimības?

- Darbs ar nepiemērotu aprīkojumu nozīmē nedabiskas roku kustības;
- Visbiežāk attīstās karpālā kanāla sindroms – kreisajā rokā;
- Biežāk sāpes kreisajā ķermeņa pusē, arī sprandā un plecā;
- Biežāk notiek, ja nepieciešams veikt ļoti precīzu darbu vai ar spēka piepūli;
- Lielākais izaicinājums ir pārtikas produktu ražošana, kokapstrāde, metālapstrāde, sabiedriskā ēdināšana u.t.ml.

Pieredzes stāsti no darba vides...

- “Draudēja atlaist, ja turpināšu izmantot kreiso roku, krāmējot pircēju produktus maisiņos, lai gan tas palēnina manu ātrumu”
- “Atlaida, jo nespēju izmantot labrocim pielāgotu zāģi tik ātri kā citi”
- “Jaunībā, parakstot darba līgumu, man teica, ka - būtu zinājuši, ka esmu kreile - nebūtu pieņēmuši”
- “Agrāk nekur nepieņēma, jo visi ofisi bija piemēroti labročiem”
- “Darba galds bija iekārtots neērti un ietekmēja manu efektivitāti, bet, kad lūdzu palīdzību, priekšnieks teica, ka man ir atlikušas 5 dienas, ko pielāgoties”
- “Ir grūti brīžos, kad armijas kadetos ir jāšauj ar labo roku”
- “Nespēju pabeigt apmācības, lai kļūtu par frizeri, jo neiespējami mācīties ar šķērēm, kas man neder, pie tam - nav daudz kreiļu, no kā mācīties”

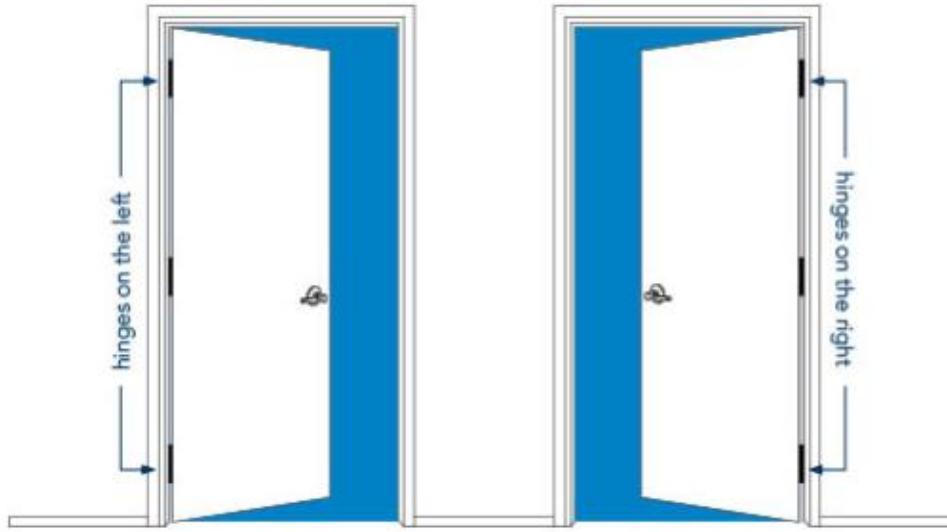
Avots: <https://blog.anytinglefthanded.co.uk/>

Ko nozīmē būt kreilim ikdienā?

Ko nozīmē būt kreilim ikdienā?

LEFT HAND DOOR

- Hinges located on the left
- Lever pointed left, to hinges
- Pair with left handed levers

RIGHT HAND DOOR

- Hinges located on the right
- Lever pointed right, to hinges
- Pair with right handed levers

If you have a door that requires two non-turning levers, you will need one right hand and one left hand lever.

Tipiskākais kreiļiem piemērotais aprīkojums – šķēres Kuras – kuriem?

**Visām šīm (un daudzām citām) precēm ir pieejama
alternatīva kreiļiem...**

Kreiļu un labroču fiziskās atšķirības?

- Pēc skata neatšķirsi - kaulos, muskuļos, cīpslās u.c. atšķirību nav...
- Kreiļiem abas rokas nereti attīstītās līdzvērtīgāk!
- Tātad – vai un kur ir atšķirības?

Kreiļu un labroču smadzeņu atšķirības?

- Nervu šūnu saišķis (*corpus callosum*), kas savieno abas smadzeņu puslodes, kreiļiem mēdz būt lielāks;
- Motorās garozas laukums, kas kontrolē roku, ir lielāks kreisajā pusē labročiem, bet lielāks labajā pusē kreiļiem;
- $\frac{1}{3}$ kreiļu ir ar attīstītāku labo smadzeņu puslodi kā kreiso;
- Kreiļiem runas un valodas centri ir smadzeņu kreisajā pusē (daļai);
- Bet pamatā – spoguļattēls!
- Joprojām jautājums – cik nosaka anatomija un cik – treniņš?

Augstāk attīstītākas prasmes smadzeņu atšķirību dēļ?

- Fleksiblāki savā domāšanā (“out of the box”, kad tas nepieciešams);
- Patstāvīgāki;
- Izcilas informācijas apstrādes un problēmu risināšanas spējas;
- Labāka telpiskā domāšana;
- Labākas prasmes vizualizēt objektu pagriešanu;
- Augstāk attīstīta notikumu atmiņa;
- Efektīvāki, strādājot ar vairākiem stimuliem (multitaskings);
- Kreiļiem (vīriešiem) mēdz būt labāka koordinācija;
- Attīstītākas motorās uzvedības funkcijas (uzvedība, kas iekļauj motorās funkcijas);

- **Jautājums tērzētavai?**
  - » Kur «kreiļiem» varētu būt priekšrocības?

Rezultāts: atšķirības ienākumos...

- Kopumā augstāka peļņa ir labročiem (10 - 12% ASV un Lielbritānijā), bet:
  - Vīriešiem - studējušajiem kreiļiem vidēji par 13% lielākas algas kā labročiem;
  - Vīriešiem, kas pabeiguši studijas – pat 21% atšķirība;
  - Sievietēm atšķirību nav;
- **Secinājumi:**
  - Lielākās atšķirības nosaka nozare, kurā strādā;
  - Dzimumu atšķirības amatos (paaugstinājumus biežāk saņem vīrieši);
  - **Atšķirības pamatā saistītas ar fizisko darbu veicējiem;**
  - Būtiski iespējams uzlabot situāciju, ja pielāgo darba vidi fizisku darbu veicējiem;

- **Jautājums tērzētavai?**
- Vai esat jebkad saskarušies ar darba vietām, kur sistemātiski tiek piedāvāti darba vides pielāgojumi tieši kreiļiem?

Reālā situācija ar pielāgošanu?

- Pētījums Lielbritānijā:
  - **97%** darba devēju nav interesējušies, vai darbinieks ir kreilis;
  - **82%** darbinieku uzskata, ka tas ir darba devēju pienākums - sagādāt kreiliem nepieciešamo aprīkojumu;
  - **20%** kreili – biroja darbinieku apgalvo, ka izjūt grūtības strādājot laboču aprīkojuma dēļ;
  - **57%** kreili apgalvo, ka jūtas produktīvāki strādājot no mājām;
- Komfortabla, ērta un veselību neapdraudoša darba vieta ir nevis vēlme, bet gan:
  - Darbinieka tiesības;
  - Darba devēja pienākums;

Darba aizsardzības likums (spēkā no 01.01.2002.)

4.pants. Darba aizsardzības vispārīgie principi

(1) Darba aizsardzības pasākumus darba devējs veic saskaņā ar šādiem darba aizsardzības vispārīgajiem principiem:

...

3) **darbu pielāgo indivīdam, galvenokārt darba vietas iekārtojuma, darba aprīkojuma, kā arī darba un ražošanas metožu izvēles ziņā,** īpašu uzmanību pievērš tam, lai atvieglotu vienmuļu darbu un darbu ar iepriekš noteiktu ritmu un mazinātu tā negatīvo ietekmi uz veselību;

...

Kāpēc darba devēji nepielāgo darba vidi kreiļiem jeb kāpēc pastāv spiediens labajai rokai būt dominantajai

- Nav pieejams aprīkojums darba vidē/nepiekrit to nepiekrit to sagādāt:
  - » Darba devējs neiedomājas /neapzinās, ka tas ir svarīgi;
  - » Darba devējs nezina, ka tas ir iespējams;
  - » Kreiļiem paredzētās preces nav pieejamas (Latvijā);
  - » Darba devējs uzskata, ka preču cena kreiļiem ir augstākas;
- Darba devējs automātiski pienem, ka darbinieks ir labrocis;
- Netiek uzklasīti darbinieku ieteikumi / lūgumi;
- Darbinieki paši neiesaka, kā uzlabot darba vidi:
  - Uztverams kā favorītisms;
  - “*Ja gribu šeit turpināt strādāt, būs vien jāsakož zobi...*”;
  - “*Es jau 20 gadus....*”;

Zaru šķēres F 6
38.40 € [+veido](#) [Kepurēt](#)

Zaru šķēres F 8
40.80 € [+veido](#) [Kepurēt](#)

Dārza šķēres F 2
41.60 € [+veido](#) [Kepurēt](#)

Zaru šķēres F 9 (kreisiem)
42.40 € [+veido](#) [Kepurēt](#)

Zaru šķēres F 7
52.80 € [+veido](#) [Kepurēt](#)

Zaru šķēres F 31
35.20 € [+veido](#) [Kepurēt](#)

Zaru šķēres F 12
51.20 € [+veido](#) [Kepurēt](#)

Zaru šķēres F 200A-40
65.60 € [+veido](#) [Kepurēt](#)

Zaru šķēres F 231
124.00 € [+veido](#) [Kepurēt](#)

[Saldināt](#) [Uz vēlmiņu grāmatu](#)

Piemērs – zaru šķēres

Produkta kods: 00008818503

Īss apraksts:

Ergonomisks lenķveida modelis zariem ar lielāku diametru. Kalti rokturi ar neslīdošu pārklājumu.

40.80 € 51.00 €

Ietaupījāt 10.20 €

Pirk

Produkta kods: 00008818504

Īss apraksts:

Ergonomisks lenķveida modelis zariem ar lielāku diametru. Kalti rokturi ar neslīdošu pārklājumu.

42.40 € 53.00 €

Ietaupījāt 10.60 €

Pirk

Cenu atšķirības? ...biežs mīts....

- Atšķirība, kur iegādājas (iespējams pasūtīt internetā, bet jāzina, ka to var izdarīt...);
- Ergonomiskās kreiļu peles pieejamas arī zem 20 eiro (ir arī dārgākas opcijas);
- Lai gan izvēle ir mazāka, pat zāgus var atrast tādās pašās cenās kreiļiem;

■ Jautājums tērzētavai?

» Vai esat iegādājušies, vai redzējuši piedāvājumu kreiļiem
domātiem instrumentiem/aprīkojumam?

Kādēļ kreīļu vajadzību ignorēšana ir slikta? ...visiem!

- Darbinieks nespēj strādāt ar savu pilno potenciālu;
- Produktivitātes, kvalitātes un darba rezultātu kritums;
- Paaugstināts stress (darbinieks nejūtas novērtēts, neticība paša spējām);
- Darbinieks biežāk strādā no mājām, pat ja vide tur nav atbilstoša;
- Pakļauj nelaimes gadījumu riskam sevi, kolēģus, klientus;
- Samazinās uzņēmuma reputācija;
- Paaugstinās darbinieku rotācija (kāpēc lai labs darbinieks paliktu vietā, kur ignorē viņa vajadzības?);

Kāpēc darbinieks izvēlas slēpt grūtības (to, ka ir kreilis)?

- Negatīva iepriekšējā pieredze;
- Bailes no atlaišanas;
- Negrib sev pievērst negatīvu uzmanību/radīt citiem problēmas;
- Ja kolēģi neatbalsta, mazāka iespēja, ka lūgs alternatīvas;

Kolēģu atbalsta trūkums - piemēri

- “*Katram savas problēmas - saņemies!*” (jūtas nesaprasts, ignorēts);
- “*Tā nav slimība - pielāgojies*”;
- “*Ej tad strādā no mājām*” (jūtas izstumts, vientuļš);
- “*Tas nepadara tevi īpašu*” (īpašu varbūt nē, bet tikpat tiesīgu uz ergonomisku darba vidi - jā);
- “*Tā nav darba devēja vaina*” (šaubas, ka piedāvās alternatīvu);
- “*Tu nestrādā labi, kāpēc lai priekš tevis viņi tērētu uzņēmuma naudu?*”;
- “*Ja tev vajag kaut specifisku, pats pērc*”;
- “*Beidz sūdzēties par visu*”;

Un ja darbinieks nespēj parādīt savas patiesās prasmes...

- Motivācijas trūkums;
- Pašvērtējuma krišanās;
- Savu prasmju apšaubīšana;
- Sevis salīdzināšana ar citiem (kolēģi arī nereti neuzminēs patieso problēmu);
- Sāk parādīties frustrācija un aizkaitinājums darba vidē;
- Grūtības kāpt pa karjeras kāpnēm, pat ja patiesās prasmes pie tā novestu;
- Lēnāka prasmju attīstība;
- Mazāk izrādīs iniciatīvu, jo ir bailes kļūdīties;

Darba kvalitātes un kvantitātes pazemināšanās...

- Nav pat iespējams prioritēt vienu vai otru, kur nu vēl balansēt;
- Palielinās klūdu pieļaušanas (gan drošības ziņā, gan darba kvalitātes ziņā);
- Darbības grūtāk automatizēt (nevis ar tehnisku procesu palīdzību, bet cilvēka paša paveiktais);
- Neergonomiskā darba vidē:
  - » Ātrāk iestājas fizisks un mentāls nogurums;
  - » Augstāks risks arodslimībām;
- Bieži vien pagarinās darba laiks – virsstundas, lai paspētu paveikt “normu” (pasliktinās privātās un darba dzīves līdzsvars);
- Akordalga (ja maksā pēc padarītā - kreili saņems mazāk kā labroči);

Padoms 0 – sāciet ar darba vides riska novērtēšanu!

- Ja iespējams, sāciet ar darba vietām, kuras nav ofisā!
- Noskaidrojet, kuri darbinieki ir kreiļi:
  - » jautājet, ar kuru roku viņi dara konkrētus darbus;
  - » vērojet darba procesu!
  - » pajautājet, vai viņi kādreiz ir savainojušies (un kā tas ir noticis, īpaši pievēršot uzmanību rokām);
- Noskaidrojet, kurus instrumentus viņi lieto visbiežāk un kuri īpaši traucē;

Padoms 1 – veicot RN, domājiet par darba procesu “spoguļattēlā”

Piemērs

- Ja darbinieks tur nazi kreisajā rokā, tad sagrieztie produkti būs no naža kresajā pusē, bet – nesagrieztie – labājā pusē

Padoms 0 – sāciet ar darba vides riska novērtēšanu

- Runājiet ar konkrēto darbinieku, kā pārkārtot darba vietu;
- Meklējiet konkrēto aprīkojumu kreiļiem internetā:
  - » visticamākais, ka jūs neesat pirmais cilvēks pasaulē, kurš uzdod savu jautājumu;
  - » piedāvājiet iespēju pašam darbiniekam sameklēt variantus, kas atrisinātu viņa problēmu;

Tipiski piemēri, kuru
aizvietošana darba
vidē nav problēma!

Padoms 2 – pietiekami daudz brīvas vietas, lai darbinieks pats var iekārtot to ērti

- **Piemērs**
- Pārvietot tāfeli tā, lai vairāk brīvas vietas tur, kur jāstāv / jāpārvietojas

Padoms 3 – pēc iespējas vairāk pielāgojams aprikojums un darba rīki

- Piemērs
- Instrumentu josta, ko lietotājs pats sakārto tā, kā grib (der gan kreiļiem, gan labročiem)

Padoms 4 – speciāls aprīkojums tikai kreiļiem

- Piemērs
- Zaru šķēres

Padoms 5 – uzmanīgi ar precēm, kam nosaukumā / aprakstā minēts vārds “ergonomisks”

- Piemērs
- Ergonomiska datorpele

Padoms 6 – preču iegāde starptautiskos internetveikalos

Professional Farriers Horse Hoof Left-Handed Equine Trimming Tools

Brand New

\$89.90

Buy It Now
+\$13.14 shipping
from United Kingdom

Top Rated Seller

british-medics (38,203) 99.4%

Sponsored

- Piemērs
- pieejams ļoti specifisks aprīkojums

Left Side Milling Cutter Left-handed Cut Engraving Machine/CNC Dedicated 3.175mm

Brand New

\$6.39 to \$290.19

Buy It Now
+\$6.75 shipping
from China

Top Rated Seller

may139188 (55,028) 97.1%

Sponsored

Padoms 7 – domājiet par digitalizāciju (bezkontaktu ieslēgšana/atvēršana)

- Piemērs
- Bezkontakta jaucējkrāns

Padoms 8 – atsevišķa apmācība/instruktāža biroja darbiniekiem - kreīļiem

- Lampas, stāvošos mikrofonus u.tml. galda labajā pusē;
- Pierakstu klates u.c. lietas, ko aktīvi izmantojam ikdienā – kreisajā;
- Kreīļu tehniskie un netehniskie ofisa priekšmeti:
  - » Abroču peles;
  - » Kreīļu tastatūras;
  - » L formas galdi (ir pieejami kreīļu;)
  - » Kreīļu stāvgaldi;

Padoms 9 – atkārtoti analizējiet uzņēmumā notikušās roku traumas!

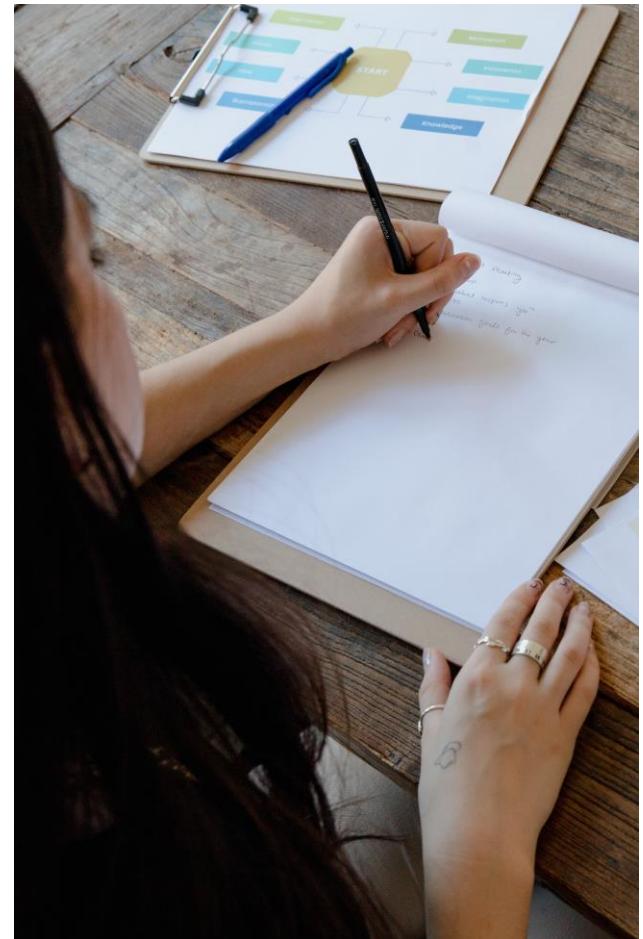
- Piemēram, 10 gadu dinamikā;
- Pievienojiet informāciju, vai darbinieks ir/nav kreilis;
- Kreiļu gadījumā atkārtoti novērtējiet, vai darba devējs ir visu paveicis;

Jautājumi personāla politikas kontekstā?

- Kā rīkoties, kad darba intervijā uzzināt, ka potenciālais darbinieks ir kreilis?
  - » Ofisā ar/bez iespējām strādāt no mājām;
  - » Darbs ar mehāniskajām iekārtām;
- Kā rīkoties, ja uzzināt, ka darbiniekam ir grūtības strādāt ar labroču mehāniskajām iekārtām?
- Kā kolēģim atbalstīt kolēģi - kreili, kas saskaras ar grūtībām?
  - » Ko darīt, ja uzzināt, ka kolēģim nepiedāvā alternatīvu?
  - » Varbūt iespējams kreiļus labāk iesaistīt darbinieku pārstāvniecībā (kā uzticības personas)?

13. augusts – Starptautiskā kreīļu diena

Papildus informācija

- Starptautiskās darba organizācijas podkāsts "**Left-handed workers in a right-handed world**":
<https://voices.ilo.org/podcast/left-handed-workers-in-a-right-handed-world>
- Blogs par kreījiem - <https://blog.anythinglefthanded.co.uk/>

2024. gada marts

Seminārs “Kreīji un darba aizsardzība”

RĪGAS STRADIŅA
UNIVERSITĀTE

VITA BREVIS ARS LONGA

Ivars Vanadziņš
Darba drošības un vides veselības institūts,
Rīgas Stradiņa universitāte
Kontakti: ivars.vanadzins@rsu.lv